

บทที่ 3

การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการริบของกลางและยานพาหนะ ที่ใช้ในการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ

จากการศึกษาในบทที่ 2 ถึงลักษณะการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร และกฎหมายอาญา ทำให้ทราบว่า การตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมายศุลกากรกับกฎหมายอาญามีความแตกต่างกันและการริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรกับกฎหมายอาญามีความแตกต่างกันเช่นกัน ทั้งในเรื่องของลักษณะและวิธีการของการริบทรัพย์สิน ดังนั้นในบทที่ 3 ส่วนที่ 1 นี้ ผู้เขียนต้องการที่จะอธิบายถึงลักษณะความผิดตามกฎหมายศุลกากร โดยเฉพาะความผิดตามมาตรา 27 ทวิ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะที่มาและความสำคัญของการกระทำความผิดฐานริบของหนีภาษี ตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และในบทที่ 3 ส่วนที่ 2 และ 3 นี้ ผู้เขียนได้อธิบายถึงลักษณะและการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการริบของกลาง และยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ ว่ามีแนวความคิดและวิธีการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปเช่นไร โดยมีความมุ่งหมายที่จะชี้ให้เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นเช่นไร และควรจะเป็นเช่นไร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแสวงหารายได้ป้องกันและปราบปราม การลักลอบหลีกเลี่ยงหนีศุลกากรให้ได้ผลจริงจัง อันจะสร้างความเป็นธรรมในการเสียภาษีแก่ประชาชนโดยทั่วไป

การศึกษาในบทที่ 3 แยกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะการกระทำความผิด มาตรา 27 ทวิ

ส่วนที่ 2 การริบของกลางอันเนื่องมาจากความผิด มาตรา 27 ทวิ

ส่วนที่ 3 การริบยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด มาตรา 27 ทวิ

ส่วนที่ 1 ลักษณะการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ

ดังที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายศุลกากร เป็นกฎหมายภาษีอากรประเภทหนึ่งที่บัญญัติขึ้นมา เพื่อให้รัฐมีอำนาจจัดเก็บภาษีสินค้าที่นำเข้าและส่งออก และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดเก็บภาษีอากร กฎหมายศุลกากรจึงมีสภาพบังคับ ด้วยการกำหนด

ความผิดทางอาญา และบทลงโทษไว้ โดยระบุให้การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ทาง
 ศุลกากร เป็นความผิดและต้องรับโทษ ได้แก่ การฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ทางรายได้จากภาษีอากร
 การฝ่าฝืนวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าและส่งออก ซึ่งของที่อาจกระทบกระเทือน
 ความมั่นคงเศรษฐกิจและสังคม และการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ทางวิธีการต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ ในการ
 นำของเข้าและส่งออก ดังนั้นการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรจึงมีหลายประการ
 หลายฐานความผิด และการกระทำความผิดตามมาตรา 27 ทวิ ก็เป็นความผิดฐานหนึ่งที่มีความ
 สำคัญ และมีการกระทำความผิดกันบ่อยครั้ง

1.1 ลักษณะและองค์ประกอบความผิดมาตรา 27 ทวิ

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ บัญญัติว่า

"ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ โดย
 ประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม
 หรือข้อจำกัด มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว
 หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ"

ซึ่งสามารถแยกลักษณะ และองค์ประกอบความผิด ได้ดังนี้

(1) ผู้ใด หมายถึงบุคคลใด ๆ อาจจะเป็นบุคคลคนเดียว หรือหลายคน หรือ
 นิติบุคคลก็ได้

- ช่วยซ่อนเร้น (CONCEAL)

หมายถึง การซุกซ่อน หรือช่วยปกปิด โดยการปกปิดมิให้เจ้าของ หรือผู้มีสิทธิ
 ติดตาม หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจพบเห็นทรัพย์สินนั้น หรือพบเห็นทรัพย์สินนั้นได้ยากขึ้น หรือปฏิเสธ
 ไม่บอกว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ที่ไหน หรือบอกความเท็จให้หลงผิดมิให้พบเห็นทรัพย์สินนั้น รวมทั้งอำพรางหรือ
 ดัดแปลงสภาพทรัพย์สินนั้นด้วย¹

¹ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3

- ช่วยจำหน่าย (DISPOSING)

หมายถึง การช่วยขาย แจก แยก แบ่งปัน หรือการทำให้ทรัพย์สินนั้นพ้นไปจากผู้ได้ทรัพย์สินนั้นมา ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด และจะมีค่าตอบแทนหรือไม่² และผู้ที่ช่วยจำหน่ายไม่จำเป็นต้องเข้ายึดถือหรือแต่ต้องทรัพย์สินนั้นเลยก็ได้ แต่ไม่รวมถึงการทำลายทรัพย์สินนั้น³

- ช่วยพาเอาไปเสีย (TAKING AWAY WITH)

หมายถึง การช่วยพาเอาทรัพย์สินนั้นไปโดยผลการด้วยตนเอง หรือเพียงเข้าไปมีส่วนช่วยพาเอาไป ไม่ว่าจะการจ้างงาน ใช้หรือสมัครใจ เข้าช่วยพาเอาไปเอง จนทรัพย์สินนั้นพ้นไปจากความยึดถือครอบครองเดิม จะเป็นระยะทางใกล้ไกลไม่สำคัญ

- ซื้อ (PURCHASE)

การซื้อขายโดยหลักแล้วจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน และผู้ซื้อได้รับเอาทรัพย์สินไว้ในความครอบครองของตนแล้ว เว้นแต่มีการทำสัญญาซื้อขาย⁴ หรือการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง⁵

- รับจำนำ (TAKE IN PLEDGE)

หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า "ผู้จำนำ" ส่งมอบสิ่งหรือทรัพย์สินสิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า "ผู้รับจำนำ" เพื่อประกันการชำระหนี้⁶

- รับไว้โดยประการใด

หมายถึง การเข้ายึดถือหรือรับไว้ โดยวิธีอื่นทุกกรณีเช่นรับฝาก ยืม เช่าช่วง เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเอง หรือผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ มีคนกลางหรือไม่ก็ตาม⁷

2 เรื่องเดียวกัน หน้า 2704

3 พยุค แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533, หน้า 551

4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458

5 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 460

6 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747

7 จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาคที่ 3,

การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ โดยประการใดตามมาตรา 27 ทวิ เป็นการกระทำภายหลังจากการกระทำความผิดมาตรา 27 สำเร็จ หรือขาดตอนไปแล้วไม่ต่อเนื่องกัน ถ้าหากยังต่อเนื่องอยู่ต้องถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 27

(2) ซึ่งของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดย

1. หลีกเลี่ยงอากร
2. หลีกเลี่ยงข้อห้าม
3. หลีกเลี่ยงข้อกำหนด

(3) ผู้รับไว้ตามข้อ (1) นั้น รู้หรือรู้ควรว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยการหลีกเลี่ยงอากร หลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อกำหนด

การกระทำความผิดมาตรา 27 ทวินี้ กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่า การกระทำความผิดจะต้องมีเจตนา และการลงโทษต้องพิสูจน์ว่า ผู้รับของรู้หรือรู้ควรว่าเป็นของหนีภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร มิฉะนั้นจะลงโทษไม่ได้

(4) อัตราโทษ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

1.2 ที่มาและเหตุผลของการบัญญัติมาตรา 27 ทวิ

มาตรา 27 ทวิ นี้ บัญญัติขึ้นโดยพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 ประกาศราชกิจจานุ-
เบกษา เล่มที่ 74 ตอน 8 วันที่ 22 มกราคม 2501

เหตุผลที่มีการบัญญัติมาตรา 27 ทวิ ขึ้นมา เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย เนื่องจาก
ในขณะนั้นยังไม่มีบทกฎหมายลงโทษบุคคลที่ ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ
รับจําจำ หรือรับไว้โดยประการใด มีแต่บทลงโทษผู้กระทำการลักลอบหรือพยายามลักลอบเท่านั้น
ทำให้มีปัญหาในการจับกุมปราบปรามผู้ลักลอบหนีภาษี เพราะไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้
โดยในชั้นศาล กรมศุลกากรเป็นรองผู้หนีภาษี เนื่องจากกรมศุลกากรไม่สามารถหาพยานหลักฐาน
หรือประจักษ์พยานที่รู้เห็นใกล้ชิดเหตุการณ์มาสนับสนุนการกระทำความผิดได้ โดยส่วนมากจะจับ
ของกลางได้หลังจากการกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรสำเร็จไปแล้ว เมื่อจำเลยต่อสู้ว่า
ตนเป็นเพียงรับซื้อของที่มีผู้ลักลอบเข้ามาโดยไม่เสียภาษีก็พ้นผิด เพราะเป็นการสนับสนุนหรือสมรู้
หรือช่วยเหลือภายหลังการกระทำผิดสำเร็จแล้ว ซึ่งกฎหมายมาตรา 27 ที่มีอยู่ในขณะนั้น ลงโทษ
การกระทำเช่นนั้นไม่ได้

ดังนั้นเมื่อกรมศุลกากรดำเนินคดีฟ้องผู้ต้องหาที่รับของลักลอบหนีศุลกากรไว้ ในความ
ผิดมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 ศาลฎีกาจึงพิพากษายกฟ้องโดยให้เหตุผล
ว่า "กรณีจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มาตรา 27 นั้น จะต้องเป็น
การกระทำซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร หรือเกี่ยวข้อด้วย
ประการใด ในการหลีกเลี่ยงโดยเจตนาจะลดภาษีของรัฐบาล เพียงแต่รับซื้อของที่มีผู้ลักลอบเข้า
มาแล้ว โดยไม่เสียภาษีย่อมไม่มีความผิด"⁸

นอกจากนั้นยังได้มีการดำเนินคดีในรายอื่นอีก เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 972/2479
วินิจฉัยว่า บุคคลที่ซื้อของไว้โดยไม่ทราบว่าเป็นของที่ยังมิได้เสียภาษี ไม่มีความผิดตามมาตรา
27 แห่งพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469

8 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 458/2489

คาพิพากษาฎีกาที่ 172/2490 รับซื้อของจากผู้ลักลอบที่ผ่านพินด่านเข้ามาแล้วโดยไม่เสียภาษี ไม่เป็นผิดฐานหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษี เพราะเป็นการรับรู้ช่วยเหลือภายหลังการกระทำผิด และไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหานการดำเนินคดี และทำให้การปราบปรามของลักลอบสัมฤทธิ์ผล กระทรวงการคลังโดยกรมศุลกากรจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2469 ขึ้น โดยแสดงเหตุผลการแก้ไขไว้ในหมายเหตุของการประกาศใช้ ความว่า

"เดิมกฎหมายลงโทษ แต่เฉพาะผู้ลักลอบนำเข้าซึ่งของหลีกเลี่ยง หรือช่วยเหลือ ชื้อ จักัด เข้ามาในราชอาณาจักร แต่สำหรับผู้ที่รู้ว่าของนั้นได้นำเข้ามาโดยหลีกเลี่ยงดังกล่าวแล้ว ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ชื้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใด ๆ ซึ่งสิ่งของดังกล่าวนี้ยังไม่มีบทลงโทษ ถ้าไม่ลงโทษบุคคลเหล่านี้ก็ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ เพราะผู้ลักลอบนำเข้ามาก็เพื่อจำหน่ายเป็นสาระสำคัญ ถ้าลงโทษผู้รับซื้อ หรือผู้ช่วยเหลือเกี่ยวข้องด้วยแล้ว ก็จะเป็นการป้องกันปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรได้อีกทางหนึ่ง"

1.3 ความผิดมาตรา 27 ทวิ กับความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดตามมาตรา 27 ทวิ มีลักษณะการใช้ถ้อยคำสำนวนเดียวกับความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ว่า "ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจําหน่า หรือรับไว้โดยประการใด หรือทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ รั้งราวทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้ใดกระทำความผิดฐานรับของโจร⁹

ดังนั้น จึงควรจะศึกษาลักษณะและหลักการของความผิดฐานรับของโจร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับความผิดฐานรับของหนีภาษี ตามกฎหมายศุลกากรต่อไป

ความผิดฐานรับของโจร เป็นความผิดตามกฎหมายไทยแต่โบราณ ดังที่พระอัยการลักษณะเบ็ดเสร็จ มาตรา 110 บัญญัติว่า "ผู้ใดเอาทรัพย์อันมิควรที่จะให้แก่ท่านนั้น และเอาไปให้แก่ท่านก็เป็นโทษแก่ผู้นั้น เพราะเหตุผู้นั้นมิได้รู้จักเดิมมาแห่งทรัพย์นั้น และเอาเป็นทรัพย์เอง และเอาไปให้แก่ท่าน อนึ่ง ถ้าเอาทรัพย์นั้นไปให้แก่ท่านสะเดาะก ผู้รับนั้นก็โทษ เพราะเหตุผู้รับนั้นไม่พิจารณาเดิมที่มาแห่งทรัพย์นั้น" และในกฎหมายลักษณะโจร มาตรา 105 และ 107 ก็ถือว่าผู้รับของโจรเป็นผู้ "สมโจร" ภายหลังโทษ "เสมอจําพวกโจร" ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับความผิดตามกฎหมายโบราณของอังกฤษ ซึ่งถือว่า การรับของโจรเป็นการสมรู้ภายหลังการกระทำความผิด (ACCESSORY AFTER FACT) และต้องรับโทษอย่างความผิดประเภท FELONY นอกจากนี้กฎหมายโบราณของฝรั่งเศสก็ถือว่า การรับของโจรเป็นการกระทำความผิดร่วมกับโจร¹⁰

ความผิดฐานรับของโจร เป็นความผิดอาญาที่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองต่อกรรมสิทธิ์ และทรัพย์สินของบุคคล มิให้ทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนมือไปรวดเร็ว ซึ่งเป็นการสกัดกั้นการส่งต่อของทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อให้เจ้าของสามารถ

⁹ ประพันธ์ เนตรนพรัตน์, "คำบรรยายกฎหมายศุลกากร" หน้า 330

¹⁰ วิษณุ เครืองาม, "ข้อนำพิจารณาบางประการเกี่ยวกับความผิดรับของโจร"

ติดตามหากลับคืนมา และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษโดยมิชักช้า¹¹

นอกจากนั้นความผิดฐานรับของโจรยังมีลักษณะ เป็นการป้องกันผู้กระทำความผิดที่แสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ และลดการกระทำความผิดประธานไปได้มาก เพราะอัตราโทษของความผิดนี้จะสูงกว่าความผิดที่เกิดขึ้นต่อตัวทรัพย์สินโดยตรง

ความผิดฐานรับของโจร เป็นความผิดเกี่ยวเนื่อง (RELATE CRIME) ที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดอื่น ซึ่งเป็นความผิดหลัก (MAIN CRIME) เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาจึงมีการรับของโจรเกิดขึ้นภายหลัง¹² โดยไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับความผิดอันแรก แต่เกี่ยวเนื่องกันหรือเป็นอุปกรณ์ของความผิดแรกเช่น ถ้า ก. ไม่ลักทรัพย์ ข. ไปขายให้ ค. การรับของโจรย่อมไม่เกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจร ยังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศกฎหมายคอมมอนลอว์ กำหนดให้ การรับของโจรนี้รวมไปกับความผิดที่ทำให้ได้ทรัพย์สินมา โดยถือว่าเป็นการสนับสนุนภายหลังที่ลักษณะเป็นการต่อเนื่อง และเกี่ยวเนื่องกับความผิดหลักหรือความผิดประธาน (ACCESSORY AFTER FACT) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบประมวล กำหนดให้การรับของโจรเป็นความผิดฐานหนึ่งต่างหากเป็นเอกเทศ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาพิเศษต่างจากการกระทำที่ได้ทรัพย์สินมาโดยแน่ชัด แต่มีการต่อเนื่องจากความผิดหลักที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา¹³

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความผิดฐานรับของหนีภาษีตามมาตรา 27 ทวิ มีลักษณะเดียวกับความผิดฐานรับของโจร โดยความผิดมาตรา 27 ทวิ มีความเกี่ยวเนื่องกับความผิดฐานลักลอบหรือหลีกเลี่ยงตามมาตรา 27 โดยมีเจตนาพิเศษต่างหากคือ จะต้องรู้ว่าเป็นของที่ได้มาจากความผิดตามมาตรา 27 ซึ่งเป็นความผิดหลักหรือความผิดประธาน

11 ไพจิตร บุญญาพันธ์, บันทึกหมายเหตุคำพิพากษาฎีกาที่ 680/2508

12 อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน, ความผิดฐานรับของโจร, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์, สาขานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525, หน้า 27

13 เรื่องเดียวกัน, หน้า 77

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดมาตรา 27 กับความผิดมาตรา 27 ทวิ

1.4.1 ลักษณะความผิดมาตรา 27

ความผิดมาตรา 27 กับความผิดมาตรา 27 ทวิ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยมาตรา 27 เป็นเรื่องการลงมือกระทำการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงโดยตรง หรือเป็นความผิดหลัก (MAIN CRIME) ส่วนความผิดมาตรา 27 ทวิ เป็นการกระทำภายหลังการกระทำความผิดตามมาตรา 27 แล้ว หรือเป็นการกระทำภายหลังการกระทำผิดฐานลักลอบ หรือหลีกเลี่ยงสำเร็จแล้ว และลักษณะของการกระทำความผิดบางส่วนใกล้เคียงกัน หรือคล้ายคลึง หรือเกี่ยวเนื่องกัน นอกจากนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรา 27 กับมาตรา 27 ทวิ อยู่ในแนวเดียวกัน ที่เป็นมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร

ดังนั้น จึงจะต้องศึกษาทำความเข้าใจลักษณะความผิดตาม มาตรา 27 พอสังเขปดังนี้

มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 บัญญัติว่า "ผู้ใดนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องจำกัดหรือของต้องห้าม หรือที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในพระราชอาณาจักรไทยก็ดี หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านี้ ออกไปนอกพระราชอาณาจักรก็ดี หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ในการนำของเช่นว่านี้ เข้ามาหรือส่งออกไปก็ดี หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนี้จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคง หรือโรงเก็บของโดยมิได้รับอนุญาตก็ดี หรือให้อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นทำการเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการขน หรือย้ายถอน หรือกระทำการอย่างใดแก่ของเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำของเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะหนีค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ก็ดี หรือหลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่นั้นก็ดี สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ"

และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 บัญญัติเพิ่มขยายความหมายและโทษตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ว่า

"การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้น ให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่"

เมื่อพิจารณามาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ประกอบกับมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 แล้วจะเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวมีลักษณะทางเทคนิคอยู่มาก เพราะเป็นการบัญญัติความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม และเป็นความผิดอาญาที่กฎหมายประสงค์ให้เป็นความผิด โดยไม่ต้องอาศัยเจตนาประกอบกัน ดังนั้นในการพิจารณาโครงสร้างความผิดทางอาญา จึงพิจารณาเฉพาะส่วนของการกระทำ (ACTUS REUS) ที่กฎหมายห้ามเท่านั้น¹⁴

ในการพิจารณาความผิดตามกฎหมายศุลกากร กฎหมายมิได้บัญญัติชื่อฐานความผิดไว้ในกฎหมายไว้ชัดเจน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา การเรียกชื่อฐานความผิดแต่ละฐานตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นเพียงฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการนิยมเรียกกัน หรือเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น หรือเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงเท่านั้น ดังนั้นการแบ่งแยกฐานความผิดตามกฎหมายศุลกากรมาตรา 27 เมื่อพิจารณาถ้อยคำในตัวบท สามารถแบ่งฐานความผิดได้ดังนี้

ฐานที่ 1 ผู้ใดนำเข้าหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องกักัด หรือของต้องห้าม หรือที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักรไทย

ฐานที่ 2 ผู้ใดส่งหรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกราชอาณาจักร

ฐานที่ 3 ผู้ใดช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ในการนำของเช่นว่านี้เข้ามา หรือส่งออกไป

ฐานที่ 4 ผู้ใดย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนี้ จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคงหรือโรงเก็บของโดยมิได้รับอนุญาต

¹⁴ จีรวุฒิ เตชะพันธุ์, "ความรับผิดทางอาญาที่ไม่ต้องการเจตนา", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์, สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525: หน้า 12.

ฐานที่ 5 ผู้ใดให้ที่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของ เช่นว่านี้ หรือยอมหรือ จัดให้ผู้อื่นทำการ เช่นว่านั้น

ฐานที่ 6 ผู้ใดเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการขนหรือย้าย ถอน หรือ กระทบอย่างใดแก่ของ เช่นว่านั้น

ฐานที่ 7 ผู้ใดเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเสี่ยงหรือพยายาม หลีกเสี่ยงการเสียภาษีศุลกากร

ฐานที่ 8 ผู้ใดเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเสี่ยง หรือพยายาม หลีกเสี่ยงบทกฎหมาย และข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บ ของในคลังสินค้า และการส่งมอบของโดยเจตนาฉ้อค่าภาษีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะ ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ

ฐานที่ 9 ผู้ใดหลีกเสี่ยงข้อห้ามหรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่ของนั้น

จากฐานความผิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การทำความผิดตามมาตรา 27 บางฐานความผิด มีลักษณะใกล้เคียงกับความผิดตามมาตรา 27 ทวิ

1.4.2 ลักษณะพิเศษของความผิดมาตรา 27

การกระทำความผิดฐานลักลอบ หรือหลีกเสี่ยงหนีศุลกากรตามมาตรา 27 นี้ เป็นความผิดที่สำคัญของกฎหมายศุลกากร ซึ่งมีลักษณะพิเศษของเนื้อหาสาระและการดำเนินคดี ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(1) ความผิดฐานลักลอบ หรือหลีกเสี่ยงหนีศุลกากรในปัจจุบันถือว่าเป็น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

(2) การกำหนดความผิดมีลักษณะเคร่งครัดในลักษณะห้ามมิให้กระทำความ ผิดเพื่อตอบสนองประโยชน์ของสังคม ในการจัดเก็บรายได้ในการพัฒนาประเทศ

(3) มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับกิจการค้าระหว่างประเทศ

(4) การพิสูจน์ความผิดเป็นไปได้อย่าง เนื่องจากกระทำโดยสุจริต ทุจริต หรือประมาทเลินเล่อ มีความคล้ายคลึงกันอย่างยิ่ง

(5) กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนตาม มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ให้ความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

เป็นความผิดโดยมิพักต้องคำนึงถึงเจตนาหรือประมาท

(6) การปลักภาระพิสูจน์ความผิดให้ตกแก่จำเลย¹⁷

1.4.3 ความแตกต่างระหว่างมาตรา 27 กับมาตรา 27 ทวิ

(1) การกระทำ

มาตรา 27 เป็นการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงโดยตรง เป็นกรณีที่มีผู้นำเข้าหรือพาของที่ยังมิได้เสียภาษี หรือของต้องห้าม หรือของต้องกักตุน หรือของที่ยังมิได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือประการใด ๆ หรือย้ายถอนใบหรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนใบ หรือให้ที่เก็บอาศัย หรือเก็บ หรือถอน หรือยอม หรือจัดทำให้ผู้อื่นทำการ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร

มาตรา 27 ทวิ เป็นการกระทำภายหลังจากที่มีผู้นำเข้าแล้ว เป็นการซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซ้ำ รับจําหน่าย รับไว้ด้วยประการอื่นใด จากที่มีผู้นำเข้าสำเร็จแล้ว หรือมีการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงสำเร็จแล้ว ซึ่งการกระทำความผิดตามมาตรา 27 ทวิ นี้ เป็นความผิดต่อเนื่องอีกความผิดฐานหนึ่ง จากความผิดฐานลักลอบหรือหลีกเลี่ยงตามมาตรา 27

(2) การนำเข้า

มาตรา 27 เป็นการกระทำความผิดทั้งการนำเข้าและส่งออก

มาตรา 27 ทวิ กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน เจาะจงการกระทำที่เกี่ยวกับการนำเข้าเท่านั้น

¹⁷ มาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 บัญญัติว่า "งานการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับของซึ่งต้องยึดเพราะไม่เสียภาษี หรือเพราะเหตุพึงริบโดยประการอื่นก็ดี หรือยึดเพื่อเอาค่าปรับ ตามพระราชบัญญัติก็ดี ถ้ามีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นว่า ค่าภาษีสำหรับของนั้น ๆ ได้ส่งชำระถูกต้องแล้ว หรือหาไม่ หรือว่าของนั้น ๆ ได้นำเข้ามาได้ขึ้นขึ้นจากเรือ ได้ส่งออก ได้บรรทุกลงเรือ ได้ย้าย ขนไป ได้เก็บได้ขาย หรือได้จัดการอย่างอื่น โดยชอบด้วยกฎหมายหรือหาไม่ไซ้ ท่านว่าหน้าที่พิสูจน์ตกอยู่แก่จำเลยทุกคดีไป"

(3) เจตนา

มาตรา 27 การกระทำความผิดตามมาตรา 27 กฎหมายไม่คำนึงถึงเจตนาโดยบัญญัติยกเว้นไว้ในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ว่า "มาตรา 16 การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้น ให้ถือว่าเป็นความผิด โดยมีพิกัดต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนา หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือหาไม่"

มาตรา 27 ทวิ ผู้กระทำความผิดจะต้องรู้ว่า เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงอากร หลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัด

(4) หน้าที่นำสืบ

มาตรา 27 หน้าที่นำสืบตกอยู่แก่จำเลยโดย มาตรา 100 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กำหนดให้หน้าที่พิสูจน์ตกอยู่แก่จำเลย ในการฟ้องร้องคดีดังต่อไปนี้

- คดีเกี่ยวกับของซึ่งต้องยึดเพราะไม่เสียภาษี
- คดีอื่นเกี่ยวกับของต้องยึด เพราะเหตุพึงรับโดยประการอื่น
- คดีอื่นเกี่ยวกับของซึ่งต้องยึดเอาค่าปรับ ตามพระราชบัญญัติ

ศุลกากร โดยมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับค่าภาษีสำหรับของนั้นได้ชำระถูกต้องแล้วหรือไม่ ของนั้นได้นำเข้ามา ได้ขนขึ้นจากเรือ ได้ส่งออก ได้บรรทุกลงเรือ ได้ย้ายขนไป ได้เก็บ ได้ขาย หรือ ได้จัดการอย่างอื่นโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 27 ทวิ หน้าที่นำสืบตกอยู่กับเจ้าพนักงาน โดยพิสูจน์ว่า ผู้ครอบครองรู้ว่าของนั้นนำเข้ามาโดยการหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม หรือข้อจำกัด ซึ่งในการปฏิบัติเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่ารู้ กรมศุลกากรจึงกำหนดระเบียบในการพิสูจน์เจตนาเป็นข้อสันนิษฐานไว้ในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497 ว่า ผู้ใดมีสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งมีเหตุอันควรสงสัยเป็นสิ่งที่ต้องจำกัด หรือเป็นสิ่งลักลอบหนีศุลกากรไว้ในครอบครอง ให้พนักงานมีอำนาจบันทึกข้อเท็จจริงที่ตนเองได้พบเห็น และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ข้อเท็จจริงตามที่บันทึกเป็นความจริง

1.5 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

จากลักษณะความผิดตามกฎหมายศุลกากรต่างประเทศดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ส่วนที่ 2 จะเห็นได้ว่า มีลักษณะความผิดและขอบเขตกว้างกว่า ตามกฎหมายศุลกากรไทย อย่างเช่น ความผิดตามกฎหมายศุลกากรของประเทศออสเตรเลีย มิได้มีเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ทางภาษีอากรเท่านั้น แต่รวมถึงความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย และความหมายของความผิดตามกฎหมายศุลกากรแตกต่างกับความผิดตามกฎหมายอาญา เนื่องจากความผิดทางอาญาเป็นความผิดประเภท MALA IN SE ที่เป็นการกระทำที่เกิดจากนิสัยจิตใจที่ชั่วร้าย ซึ่งเกี่ยวกับสังคมโดยทั่วไป แต่ความผิดทางศุลกากรเป็นประเภท MALA PROHIBITA ที่เป็นการผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่รุนแรง ฉะนั้นบทบัญญัติของความผิดตามกฎหมายศุลกากรออสเตรเลีย จึงมิใช่เป็นไปทางอาญาโดยตรง แต่มีลักษณะกึ่งทางอาญา (QAUSI-CRIME) และกึ่งทางแพ่ง (QAUSI-CIVIL)¹⁸ ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับกฎหมายศุลกากรไทยก็มีหลายลักษณะความผิดเช่นเดียวกัน ที่จะเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติอื่น ๆ โดยเฉพาะสินค้าที่ควบคุมการนำเข้าและส่งออก นอกจากนั้นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของไทยมีพระราชบัญญัติโดยเฉพาะต่างหาก มิได้รวมอยู่ในกฎหมายศุลกากรเช่นของต่างประเทศ

ในความผิดฐานลักลอบหรือหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายศุลกากรประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ต่างบัญญัติให้บุคคลที่ทำการลักลอบ หรือกระทำการที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบหรือนำเข้าซึ่งของที่ฝ่าฝืนกฎหมายมีความผิดต้องรับโทษ* เช่นเดียวกับของประเทศไทย

¹⁸ E. J. COOPER, CUSTOMS AND EXCISE LAW., (SYDNEY: CAGAL BOOK PTI.LTD., 1984), P. 363

* รายละเอียดในบทที่ 2 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.3

สำหรับความผิดตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายศุลกากรต่างประเทศ เช่น ในกฎหมายศุลกากรแคนาดา กำหนดให้ผู้ครอบครองสินค้าที่นำเข้ามาโดยผิดกฎหมายมีความผิด¹⁹ และบุคคลใดที่ครอบครอง ซ่อนเร้น เก็บไว้ บิดบัง ซื่อ ขาย แลกเปลี่ยน ซึ่งสินค้านำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษี บุคคลนั้นมีความผิด และสินค้านั้นจะถูกริบ²⁰ และตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ต่างกำหนดให้ผู้ครอบครองของที่ลักลอบหรือนำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีความผิดเช่นเดียวกัน

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า กฎหมายศุลกากรต่างประเทศมีบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร และความผิดเกี่ยวกับการครอบครองของลักลอบหนีศุลกากรหรือรับไว้ซึ่งของลักลอบหนีศุลกากร ในลักษณะท่านองความผิดมาตรา 27 ทวิ เช่นกัน รวมทั้งมีบทบัญญัติลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

19 CUSTOMS ACT. (OF CANADA) 1986., S: 155.

20 MOHAN A. PRABHU, CUSTOMS AND EXCISE, TITLE 41 VOLUME 8 OF THE CANADIAN ENCYCLOPEDIA DIGEST. P. 41-84.

ส่วนที่ 2 การริบของกลางอันเนื่องจากการกระทำความผิด มาตรา 27 ทวิ

การริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่งที่น่ามาใช้กับกฎหมายศุลกากร ซึ่งพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับต่าง ๆ ได้บัญญัติไว้ถึงกรณีที่จะทำการริบทรัพย์สินไว้หลายกรณี ซึ่งมีจำนวนถึง 13 มาตรา ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 และในเรื่องการริบของกลางอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานลักลอบ หรือหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ดังนี้

"ของใด ๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ประกอบด้วยมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ท่านให้ริบเสียสิ้น โดยมีพักต้องคำนึงว่าบุคคลใดจะต้องรับโทษหรือไม่"

ก่อนที่จะทำการศึกษากฎหมายมาตรา 17 ในการริบของกลาง เนื่องด้วยการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ ควรจะต้องพิจารณาถึงลักษณะและการบังคับใช้กฎหมายในการริบของกลางเนื่องด้วยการกระทำความผิดมาตรา 27 ก่อน เพราะบทบัญญัติในมาตรา 27 ทวิ มิได้บัญญัติโทษเรื่องริบของไว้ เพียงแต่ระบุให้ผู้กระทำความผิดเท่านั้น และบทบัญญัติมาตรา 17 เอง ก็บัญญัติแต่เพียงของเนื่องด้วยการกระทำความผิดมาตรา 27 เท่านั้น มิได้กำหนดรวมไปถึงของเนื่องด้วยการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1 ลักษณะการริบทรัพย์สินตามมาตรา 17

ตามบทบัญญัติของมาตรา 17 นี้ กล่าวถึงเฉพาะเรื่องของอันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดตามมาตรา 27 กฎหมายบัญญัติโทษไว้ในมาตรา 27 แล้ว และบทลงโทษสำหรับของที่เป็นความผิดนี้เพ็่งจะบัญญัติไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 เพราะรัฐบาลต้องการจะป้องกันการหลีกเลี่ยงศุลกากรให้

แข็งแรงยิ่งขึ้น จึงกำหนดมาตรการในการริบของอันเนื่องจากการกระทำความผิดเพิ่มขึ้น²²

นอกจากนั้น บทบัญญัติของมาตรา 17 นี้ จะระบุให้ริบเสียทั้งสิ้นโดยมิพักต้องคำนึงว่า บุคคลใดจะต้องรับโทษหรือไม่ โดยถ้าของนั้น เป็นของที่นำเข้ามาโดยยังมีได้เสียภาษีโดยถูกต้อง หรือไม่ผ่านพิธีการหรือเป็นของต้องกักแล้ว กฎหมายให้ริบของนั้นได้โดยไม่ต้องคำนึงว่า ผู้ครอบครอง หรือเจ้าของจะมีความผิดต้องรับโทษหรือไม่ อันแสดงให้เห็นว่ามาตรา 17 มีลักษณะเป็น บทบังคับให้ศาลริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาด ศาลจะใช้ดุลพินิจจะริบหรือไม่แต่อย่างไรก็ได้ไม่ ไม่ว่า ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดฐานพยายามหรือเป็นผู้สนับสนุน หรือจะมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม ถ้าหาก เป็นของที่เนื่องกับความผิดมาตรา 27 แล้ว ให้ริบของนี้ทั้งสิ้น

ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 17 นี้ จึงเป็นบทบัญญัติพิเศษโดยเฉพาะของกฎหมายศุลกากร ที่แตกต่างกับกฎหมายอาญาในการริบทรัพย์สิน โดยกำหนดให้กฎหมายศุลกากร มีลักษณะการริบทรัพย์สินที่เด็ดขาด เนื่องจากกฎหมายศุลกากรเป็นกฎหมายพิเศษ (JUS SPECIALE) ที่มีความมุ่งหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีอากร และเพื่อควบคุมสินค้าในการนำเข้าและส่งออก ซึ่งสินค้าที่ต้องห้าม หรือต้องกัก จึงต้องมีบทลงโทษที่เฉียบขาดรุนแรง เพื่อลงโทษแก่ผู้ที่ชอบเอาเปรียบสังคม ด้วยการลักลอบ หลีกเลี่ยงค่าภาษีอากร หรือหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อกัก ทาความเสียหายแก่ระบบ เศรษฐกิจของประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

²² บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482

2.2 การบังคับใช้กฎหมายมาตรา 17 ในการริบทรัพย์สิน

เนื่องจากบทบัญญัติของมาตรา 17 เป็นบทบังคับที่ให้ศาลริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาด การบังคับใช้กฎหมายมาตรานี้ จึงต้องเป็นไปตามกฎหมาย ศาลจะใช้ดุลพินิจหาได้ไม่ ถึงแม้ในบาง ผู้กระทำความผิด ศาลจะพิพากษายกฟ้อง แต่ของที่เกิดจากการกระทำความผิด ศาลจะต้องริบเสมอ²⁰ หรือแม้แต่ผู้กระทำเพียงพยายามกระทำความผิด ก็ต้องริบของเสมอ"²¹

นอกจากนี้ การริบทรัพย์สินตามมาตรา 17 เป็นบทบัญญัติพิเศษที่ยกเว้นหลักทั่วไปในเรื่องการริบทรัพย์สินของบุคคลที่ว่า จะต้องริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยตรง หรือเป็นผู้รู้เห็น เป็นใจในการกระทำความผิด โดยถ้าข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า เจ้าของที่แท้จริงมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินไม่ได้ เว้นแต่เป็นทรัพย์สินที่บุคคลนั้นหรือมีไว้เป็นความผิด หรือ เป็นทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายโดยสภาพ แม้เจ้าของที่แท้จริงจะมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ก็จะถูกริบได้²²

20 คำพิพากษาฎีกาที่ 500/2500 นากระปือเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้ผ่านด่านศุลกากร จะต่อสู้ว่าไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีไม่ได้ ใบอนุญาตของสัตวแพทย์ำให้นำเข้ามาตรวจโรค ไม่คุ้ม ไม่พ้นผิด กระปือที่นำเข้ามาผิดพระราชบัญญัตินี้ต้องริบเสมอ และคำพิพากษาฎีกาที่ 169/2506 กระปือที่จำเลยนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษีอากรและนอกทางอนุวัติ ซึ่งจะต้องถูกริบตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้น หากผู้ร้องได้รับโอนไว้ภายหลังวันที่จำเลยกระทำความผิด ผู้ร้องย่อมมิใช่เจ้าของกระปือ ฉะนั้น แม้ผู้ร้องจะรับโอนไว้โดยสุจริต ก็ไม่เป็นเหตุให้กระปือนั้น พ้นจากการถูกริบไปได้

21 คำพิพากษาฎีกาที่ 703/2485 ของที่จำเลยพยายามหนีภาษีอันเป็นความผิดนั้น เป็นของที่ต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร

22 คำพิพากษาฎีกาที่ 924/2481 และ 347/2490 นานูหรี่ต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ต้องริบบุหรี่ของกลางโดยไม่ต้องคำนึงว่า เจ้าของจะรู้เห็นในการกระทำความผิดหรือไม่ แม้แต่เป็นของที่ถูกยกออกมา ก็คงริบ

2.3 การบังคับใช้กฎหมายในการริบของกลางอันเนื่องจากการกระทำผิดมาตรา 27 ทวิ

จากการศึกษามาแล้วในบทที่ 2 ส่วนที่ 1 ถึงลักษณะและความสำคัญของความผิดตามมาตรา 27 ทวิ ทำให้ทราบได้ว่า เมื่อมีการกระทำผิดมาตรา 27 ทวิ เกิดขึ้น จะต้องมีการจับกุม ยึดของกลางอันเนื่องจากการกระทำผิดตามมาตรา 27 ทวิ ด้วย และของกลางดังกล่าว ศาลจะเป็นผู้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ริบ โดยให้ทรัพย์สินที่ศาลสั่ง หรือพิพากษาให้ริบนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าทรัพย์สินของกลางอันใดจะถูกริบหรือไม่ จะต้องพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายว่า ำให้อำนาจศาลริบของกลางอันเนื่องจากการกระทำผิดฐานนั้น ๆ หรือไม่ และเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ดังกล่าวแล้ว ระบุเฉพาะแต่เพียงว่าของใดๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 27 เท่านั้น ไม่รวมถึงของใดๆ อันเนื่องด้วยความผิดมาตรา 27 ทวิ ที่จะต้องริบ และบทบัญญัติมาตรา 27 ทวิ ก็ไม่ได้บัญญัติให้ของอันเนื่องด้วยความผิดมาตรา 27 จะต้องริบด้วยเช่นกัน ฉะนั้นในส่วนนี้จึงเป็นช่องว่างของกฎหมาย เมื่อมีการเกิดช่องว่างของกฎหมายเช่นนี้ จึงจะต้องมีการตีความเพื่อเลือกบังคับใช้กฎหมาย และในการตีความนั้น ศาลจะเป็นผู้ตีความเลือกบังคับใช้กฎหมาย เพราะการพิจารณาคำวินิจฉัยในการริบทรัพย์สิน เป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมชั้นปลายที่ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ของตุลาการ (JUDICIAL FUNCTION) เป็นการคานดุลย์ (CHECK AND BALANCE) อำนาจของฝ่ายบริหารซึ่งมีอำนาจในการยึดทรัพย์สินของบุคคล²³ ซึ่งในส่วนของศาลฎีกาของประเทศไทย ได้นำเอาหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 มาใช้บังคับคดีศาลการเรื่องนี้ โดยปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 531/2510

จำเลยรับปลิงทะเลของกลางไว้โดยรู้ว่า เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม ข้อกักต อันเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4

แต่โดยที่มาตรา 27 ทวิ นี้ มีกำหนดโทษเบากว่ามาตรา 27 และเพิ่งบัญญัติเมื่อ พ.ศ. 2499 จึงเป็นที่เห็นได้ว่าความผิดตามมาตรา 27 ทวินี้ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 27 จึงได้บัญญัติมาตรา 27 ทวิขึ้น ส่วนการริบของกลางนั้นมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2482 ระบุถึงการริบทรัพย์สินเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เมื่อจำเลยไม่ผิดตามมาตรา 27 แล้ว จึงริบของกลางตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2482 ไม่ได้ แต่ศาลมีอำนาจสั่งริบของกลางตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 ได้ เพราะมาตรา 27 ไม่มีข้อความแสดงว่าจะมิให้ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แม้ฟ้องโจทก์จะมีได้อ้างประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 ก็ตาม แต่ก็มีคำขอให้ริบของกลางมาแล้ว ดังนั้น ศาลสั่งริบตามบทกฎหมายที่ถูกต้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 169/2506

กระป๋องที่จำเลยนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษีอากร และนอกทางอนุมัติ ซึ่งจะต้องถูกริบตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้น หากผู้ร้องได้รับโอนไว้ภายหลังวันที่จำเลยกระทำ ความผิด ผู้ร้องย่อมมิใช่เจ้าของกระป๋อง ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33, 34 เพราะในวันที่จำเลยนำกระป๋องเข้ามา ผู้ร้องยังไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของกระป๋อง ฉะนั้น แม้ผู้ร้องจะรับโอนไว้โดยสุจริตก็ไม่เป็นเหตุให้กระป๋องนั้นพ้นจากการถูกริบ ไปได้

2.4 วิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายของศาลฎีกา

2.4.1 ลักษณะการบังคับใช้กฎหมาย

กรณีศาลฎีกา มีความวินิจฉัยเช่นนั้น เป็นกรณีที่ศาลฎีกายึดหลักการตีความโดยเคร่งครัด โดยเมื่อกฎหมายศาลฎีกาการมีได้บัญญัติให้รับของกลางอันเนื่องด้วยความผิดมาตรา 27 ทวิ ไว้ชัดเจน ศาลจึงไปใช้หลักทั่วไปในการรับทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 ที่บัญญัติว่า "บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญานี้ ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้นจะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น" มาเป็นหลัก ซึ่งก็เป็นเหตุผลที่รับฟังได้ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายศาลฎีกาเป็นกฎหมายพิเศษที่มีลักษณะเป็นกฎหมายเทคนิค (TECHNICAL LAW) ที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ผลตามความมุ่งหมายและนโยบายของรัฐ การที่จะนำหลักทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับในกฎหมายศาลฎีกา จึงควรจะมีขอบเขตจำกัด เนื่องจาก

(1) ลักษณะและโครงสร้างของกฎหมายศาลฎีกาแตกต่างกับกฎหมายอาญา โดยกฎหมายศาลฎีกา มีบทบัญญัติเฉพาะแตกต่างไปจากหลักความรับผิดชอบทางอาญาโดยทั่วไป และกฎหมายศาลฎีกาเป็นกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ ที่รัฐจะต้องใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ

(2) ลักษณะความรับผิดชอบทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญากับกฎหมายศาลฎีกาแตกต่างกันคือ ในกฎหมายศาลฎีกาความรับผิดชอบเกิดจากข้อห้าม (MALA PROHIBITA) ส่วนกฎหมายอาญาเป็นความรับผิดชอบในตัวเอง (MALA IN SE)

(3) เจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา ต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และคุ้มครองชีวิต ร่างกาย เสรีภาพของบุคคล ส่วนกฎหมายศาลฎีกาต้องการจัดเก็บภาษีอากรเป็นรายได้ให้แก่รัฐ สร้างความเป็นธรรมในการเสียภาษีแก่ประชาชนทุกคน และควบคุมในการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าที่ต้องห้าม และต้องจำกัดตามนโยบายของรัฐ

(4) หลักเจตนาตามกฎหมายศาลฎีกาแตกต่างกับ หลักเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา โดยกฎหมายศาลฎีกามีบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักเจตนาของกฎหมายอาญา เรื่อง กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา (ACTA EXTERIORA INDICANT INTERION SECRETA) ไว้ในมาตรา 16 พระราชบัญญัติศาลฎีกา (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ว่า "การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และ

มาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้นให้ถือว่าเป็นความผิด โดยมีพิกัดคำนี้ถึง ว่า ผู้กระทำความผิดเจตนาหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือหาไม่"

ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติหลักทั่วไปเรื่อง การริบทรัพย์สิน ไว้ใน ภาค 1 นั้น อาจนำไปใช้ริบทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายเฉพาะนั้น ๆ จะได้บัญญัติ ไว้เป็นอย่างอื่น และกรณีนี้กฎหมายศุลกากรได้บัญญัติถึงเรื่องริบทรัพย์สินไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 แล้ว ฉะนั้นการบังคับใช้กฎหมายในริบทรัพย์สินตาม หลักทั่วไปหรือตามกฎหมายเฉพาะ จะมีความหมายเพียงใดหรือมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขเช่นไร การ พิจารณาจะอาศัยเพียงว่า "หลักกฎหมายเฉพาะยกเว้นหลักกฎหมายทั่วไป" หรือ "กฎหมายที่บัญญัติ ภายหลังยกเว้นบทกฎหมายที่มาก่อน" เพียงเท่านี้หาพอไม่ แต่จะต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของ กฎหมายนั้น ๆ ในรายละเอียดประกอบกับหลักกฎหมายอาญาชั้นมูลฐานควบคู่กันไปด้วย²⁴

2.4.2 ลักษณะและเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรา 27 ทวิ

บทบัญญัติแห่งมาตรา 27 ทวิ เป็นผลสืบเนื่องมาจากมาตรา 27 คือ จะ ต้องมีการกระทำความผิดตามมาตรา 27 มาก่อน จึงจะเกิดเป็นความผิดตามมาตรา 27 ทวิ ขึ้น และอันเนื่องมาจากความผิดตามมาตรา 27 กับมาตรา 27 ทวิ เป็นของที่สืบเนื่องกัน หรือเป็นของ สิ่งเดียวกัน เพราะของที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 27 ทวิ จะต้องเป็นของที่เป็นการกระทำ ความผิดมาตรา 27 มาก่อน ซึ่งเทียบได้กับความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญาที่มี ลักษณะเป็นความผิดที่ต่อเนื่องหรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดหลัก ที่มีลักษณะเป็นความผิดทางอาญา- กรรมทางเศรษฐกิจที่กระทบกระเทือนต่อสภาพเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ ดังนั้นการบังคับ ใช้กฎหมายมาตรา 27 ทวิ จึงน่าจะมีสภาพบังคับที่เด็ดขาดในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดย เฉพาะการลงโทษริบทรัพย์สิน เพื่อผลในการปราบปรามการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงหนีศุลกากร

ดังนั้น การที่ศาลแยกความผิดมาตรา 27 กับมาตรา 27 ทวิ ออกจากกัน โดยเด็ดขาด อันเป็นลักษณะของการตีความโดยเคร่งครัด โดยถือความผิดของบุคคลเป็นหลักก่อนที่

²⁴ เพ็ญแข พรหมจินดา, สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลกับอำนาจยึดและริบทรัพย์สิน ตามกฎหมายศุลกากร" หน้า 69

จะพิจารณาถึงโทษริบทรัพย์ ซึ่งเป็นลักษณะของการตีความกฎหมายอาญา แต่ตามกฎหมายศุลกากร มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากกฎหมายอาญา โดยกฎหมายศุลกากรมุ่งหารายได้ด้านภาษีอากรให้รัฐ สร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร

2.4.3 การมีผลบังคับใช้กฎหมายก่อนหรือหลัง

การบัญญัติกฎหมายมาตรา 27 ทวิ นี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมภายหลังจากที่ได้บัญญัติมาตรา 16, 17 (ฉบับที่ 9) และมาตรา 27 (ฉบับ พ.ศ.2469) แล้ว* การที่ศาลฎีกานำเอาวันและเวลาในการออกกฎหมายแต่ละฉบับมาเป็นหลักในการใช้กฎหมาย โดยถือว่ากฎหมายที่ตราขึ้นก่อนนั้น ไม่สามารถนำไปใช้คลุมถึงกฎหมายที่ตราขึ้นในภายหลัง ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นความผิดที่สืบเนื่องมาจากการกระทำตามกฎหมายที่ตราขึ้นมาก่อนเช่นนี้ ผู้เขียนโดยความเคารพต่อศาลฎีกาเห็นว่าหากถูกต้องไม่ เนื่องจากในขณะที่กระทำความคิด และ/หรือ ในขณะที่พิจารณาคดีนั้น กฎหมายที่ตราขึ้นมาไม่ว่าก่อนหรือหลังมีผลบังคับใช้อยู่ในขณะนั้นเท่าเทียมกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

* มาตรา 27 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2492 และ มาตรา 16, 17 แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482

2.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ตามหลักกฎหมายศุลกากรประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ดังได้กล่าว
 ในบทที่ 2 ข้อ 2.3 จะเห็นได้ว่า ประเทศเหล่านั้นมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษริบทรัพย์ไว้ใน
 กฎหมายศุลกากร โดยของที่ลักลอบเข้าประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะต้องถูกริบ และการที่
 ประเทศต่าง ๆ มีบทลงโทษริบทรัพย์ในกฎหมายศุลกากรนั้น มีความมุ่งหมายหลายประการ เช่น
 ในประเทศออสเตรเลีย มีความมุ่งหมาย²⁵ ดังนี้

- (1) ป้องกันการลักลอบนำเข้ายาเสพติดและการมีส่วนร่วมในการกระทำผิดอาญา
- (2) คุ้มครองสภาพแวดล้อม
- (3) ป้องกันการนำเข้าซึ่งสินค้าอันตราย
- (4) เพื่อความมั่นคงของประเทศ
- (5) เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ
- (6) เพื่อรายได้ทางภาษีอากร

ในหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการริบทรัพย์ มีแนวความคิดแบ่ง
 แยกการริบทรัพย์ออกเป็น การริบทรัพย์ทางแพ่งกับการริบทรัพย์ทางอาญา และการริบทรัพย์ตาม
 กฎหมายศุลกากรเป็นการริบทรัพย์ทางแพ่ง ซึ่งมีหลักที่สำคัญ คือ สามารถฟ้องตัวทรัพย์เป็นจำเลย
 ได้ โดยไม่ต้องมีบุคคลเป็นจำเลยต่อศาล ถ้าหากไม่อาจหาตัวเจ้าของสินค้าได้ ทำให้การดำเนิน
 คดีศุลกากรสะดวก รวดเร็ว

จากแนวความคิดดังกล่าว ทำให้พิจารณาได้ว่า สหรัฐอเมริกามีแนวความคิดที่จะทำ
 การริบทรัพย์สินค้าตามกฎหมายศุลกากรได้ โดยไม่ต้องพิจารณาความผิดของบุคคล ถ้าทรัพย์นั้นมีความ
 ผิดตามกฎหมายศุลกากร คือไม่ได้เสียภาษีหรือนำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีลักษณะคล้าย

²⁵ JOHN GREENWELL AND ANTONY-YOUNG, CUSTOMS AND EXCISE: SEIZURE
 & FORFEITURE, LAW REFORM COMMISSION, APRIL 1990 P. 2

กับมาตรา 24 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่ให้ทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของหรือเจ้าของไม่มายื่นคำร้องขอคืนภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย ของนั้นจะตกเป็นของแผ่นดิน โดยผลของกฎหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายศุลกากรที่ต้องการชดเชยค่าภาษีที่รัฐสูญเสียไปเนื่องจากการลักลอบการหลีกเลี่ยง หรือไม่มีการชำระภาษีโดยถูกต้องตามกฎหมาย เป็นสำคัญ มิได้มุ่งลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเช่นกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาการกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา 27 และความผิดฐานรับไว้ หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ซึ่งของที่ไม่เสียภาษี ของต้องห้าม หรือของต้องกักตักตามมาตรา 27 ทวิ จะไม่ปรากฏตัวเจ้าของ หรือเจ้าของไม่มาแสดงตัวเป็นส่วนมาก จึงไม่สามารถหาตัวเจ้าของสินค้ามาดำเนินคดีได้เช่นกัน ดังนั้นถ้าแนวความคิดว่าการริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรเป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ก็จะสามารถดำเนินคดี หรือริบทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องมีเจ้าของสินค้าเป็นจำเลย หรืออาจจะไม่ต้องมีแนวความคิดไกลไปถึงเพียงนั้น แต่เพียงถือว่าของตามมาตรา 27 ทวิ ซึ่งมีความผิดตามมาตรา 27 มาแล้ว สามารถริบได้ตามกฎหมายศุลกากร ก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการปราบปรามการลักลอบมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจะทำให้การดำเนินคดีสะดวก รวดเร็วขึ้น

นอกจากนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรของประเทศแคนาดา ศาลแคนาดามีแนววินิจฉัยว่า แม้จำเลยไม่มีความผิด แต่ถ้าสินค้านั้นนำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สินค้านั้นก็ต้องถูกริบ²⁶ เนื่องจากกฎหมายมีเจตนาที่จะคุ้มครองผู้บริสุทธ์ไม่ให้เกิดต้องรับโทษเท่านั้น แต่จะไม่คุ้มครองถึงสินค้าที่นำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าจะไม่ต้องถูกยึด²⁷ ซึ่งแสดงให้เห็นแนวความคิดของกฎหมายต่างประเทศที่ต้องการคุ้มครองประชาคมเป็นสำคัญ โดยรัฐจำเป็นต้องมีมาตรการที่เด็ดขาดและรวดเร็วในการริบสินค้า เครื่องมือ หรือยานพาหนะที่เป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนรวม

²⁶ EATON., CANADIAN LAW OF CUSTOMS AND EXCIS., P. 10

(คดี THE KING V. BUREAU (1949) S.E.R. 367. AND MARUM AND MINOGUE V. THE QUEEN, (1965) 1 EX. C.R. 280)

²⁷ PRABHU., THE ANNOTATED CUSTOMS ACT., P. 141

ส่วนที่ 3 การรียานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ

ในการกระทำความผิดกฎหมายศุลกากร บางครั้งจะต้องใช้ยานพาหนะหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือ สนับสนุนการกระทำความผิด กฎหมายศุลกากรจึงได้บัญญัติบทลงโทษให้รียานพาหนะ หรือภาชนะที่ใช้บรรจุทุก หรือใช้ในการยกย้ายถ่ายถอน ซ่อนเร้น หรือขนของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี ของต้องห้าม ต้องกักต ไว้ในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

"มาตรา 32 เรือชนิดใด ๆอันมีระวางบรรทุกไม่เกินสองร้อยห้าสิบตันก็ดี รถเกวียน ยานพาหนะ หีบ ภาชนะอื่นใดก็ดี หากใช้ในการย้ายถอนซ่อนเร้น ภาชนะของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี ภาที่ตองกักต ภาตองห้าม ท่านว่าให้ริบเสียสิ้น และถ้ามีของอื่นรวมอยู่ในหีบห่อภาชนะอื่น ภาในรถ เกวียน ยานพาหนะอันปรากฏว่า มีของที่ยังมิได้เสีย ค่าภาษี ภาที่ตองกักต ภาตองห้ามนั้น" ด้วยไซ้ ท่านว่าให้ริบของนั้น ๆ เสียด้วยดุจกัน

3.1 ลักษณะของการริบทรัพย์สินตามมาตรา 32

ของที่ตองริบตามกฎหมายศุลกากรมาตรา 32 นี้ ได้แก่ เรือที่มีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน รถ เกวียน ยานพาหนะ หีบหรือภาชนะอื่นใด หากใช้ในการย้ายถอน ซ่อนเร้น หรือขนของที่ยังมิได้เสียค่าภาษีหรือของตองกักต หรือของตองห้าม รวมทั้งของใด ๆ ที่บรรจุหีบหรือบรรจุทุกมาด้วย (เว้นแต่ของที่บรรจุรวมมาในเรือ) ซึ่งอาจแยกชนิดและองค์ประกอบของความผิดได้ดังนี้

- (1) เรือทุกชนิดที่มีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน รถ เกวียน ยานพาหนะ หีบหรือภาชนะอื่นใด
- (2) ภาของที่กล่าวใน (1) มาใช้ในการ
  - ย้ายถอน
  - ซ่อนเร้น
  - ขนของ

- (3) ของที่ย้ายถอนซ่อนเร้นหรือชนได้แก่
- ของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี
  - ของต้องห้าม
  - ของต้องกักตุน

(4) ของอื่นที่รวมอยู่ในทึบหรือยานพาหนะตาม (1) และในทึบหรือพาหนะนั้น มีของตาม (3) อยู่ด้วย

- (5) กฎหมายให้ริบพาหนะตาม (1) และของตาม (4) ไว้เสียทั้งสิ้น

การริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 นี้ เป็นการริบเกี่ยวกับยานพาหนะ หรือภาชนะที่ใช้บรรจุ หรือใช้ในการยกย้ายถ่ายถอนซ่อนเร้นหรือชนของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี ของต้องห้าม ของต้องกักตุน และอาจรวมถึงของที่อยู่ร่วมกันในยานพาหนะและภาชนะดังกล่าวด้วย ถือได้ว่ามาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งใช้บังคับทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ แต่มีข้อยกเว้นในการริบยานพาหนะ คือ ห้ามริบเรือที่มีขนาดบรรจุเกินกว่า 250 ตัน (ตามมาตรา 32 นี้) ห้ามริบอากาศยานทุกประเภท เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2480 มาตรา 13²⁸ และห้ามริบรถไฟ ซึ่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494 มาตรา 13 ได้ระบุไว้²⁹

การริบพาหนะประเภทเรือกับอากาศยานตามกฎหมายต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ระบบ³⁰ คือ

ระบบที่ 1 ถือว่าศุลกากรมีอำนาจริบเรือและอากาศยานได้ทุกประเภท โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ประเทศเหล่านี้ ได้แก่ แคนาดา, เกาหลี, ฟิลิปปินส์, ญี่ปุ่น, อังกฤษ, อเมริกา

28 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2480 มาตรา 13 บัญญัติว่า "ในการใช้บทบัญญัติ มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 บังคับห้ามมิให้ริบอากาศยานประเภทใด ๆ"

29 พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494 มาตรา 13 บัญญัติว่า "ทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี"

30 เอนก อรรถนาลัย, ขงกลางในคดีศุลกากร, วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528, หน้า 111-113

ระบบที่ 2 ถือว่า ศุลกากรมีอำนาจริบเรือ หรืออากาศยานได้เฉพาะบางประเภท เท่านั้น ประเทศดังกล่าวคือ ฮองกง (มาตรา 480 ริบเรือได้โดยมีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน และอากาศยานอื่นๆ นอกจากที่ใช้ขนส่งสาธารณะหรืออากาศยานของรัฐ) สิงคโปร์ (มาตรา 113 (2) ริบเรือได้ โดยมีระวางบรรทุกไม่เกิน 200 ตัน แต่ให้เป็นอำนาจของศาลที่จะริบหรือคืน และอากาศยานใด ๆ ที่ได้ยกเว้น คือ อากาศยานที่ใช้ขนส่งระหว่างประเทศ) และอิสราเอล (มาตรา 203 (a) ให้ริบเรือได้เฉพาะที่มีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน)

3.2 การบังคับใช้กฎหมายมาตรา 32 ในการริบทรัพย์สิน

(1) หลักการริบยานพาหนะ ภาชนะ และของที่อยู่ร่วมกันในยานพาหนะและภาชนะ ตามมาตรา 32 นี้ เป็นการริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ของที่อยู่ร่วมกับยานพาหนะหรือภาชนะเดียวกัน โดยอาจใช้เป็นเครื่องปิดบังอาชญากรรมที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็นของที่ผิดกฎหมายที่อยู่ปะปนหรือร่วมกันนั้นได้*

(2) สิ่งที่จะริบตามมาตรา 32 นั้น ต้องเกี่ยวข้องกับความผิดในการย้ายถอน ซ่อนเร้น ของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี ของต้องกักตุน หรือของต้องห้าม ดังนั้นถ้าหากยานพาหนะหรือภาชนะที่ใช้ขนส่งของลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเป็นของที่ไม่ต้องเสียภาษี ไม่ต้องกักตุน หรือไม่ต้องห้าม ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 27 ได้ ยานพาหนะหรือภาชนะนั้น ก็มีสิ่งพึงต้องริบตามนัยแห่งมาตรา 32 ดังเช่นแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่า "ทรัพย์สินที่จะริบได้ตามมาตรา 32 นั้น ต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดที่ระบุไว้เท่านั้น" คือพาหนะที่ใช้ในการย้ายถอน ซ่อนเร้นของที่ยังมิได้เสียภาษี ของกลางคดีนี้จำเลยได้ใช้ในความผิดที่ได้ผ่านด่านศุลกากรโดยถูกต้องไม่เข้าลักษณะที่มาตรา 32 ระบุไว้จึงริบไม่ได้³¹

(3) จำนวนของกลางมากน้อยเท่าไรไม่เป็นข้อสำคัญ ในการริบยานพาหนะ เช่น เมื่อจำเลยใช้รถยนต์ของกลางลักลอบของซ่อนเร้นเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นความผิดแล้ว แม้ของจะมากน้อยเท่าใด ก็ได้ชื่อว่าจำเลยใช้รถยนต์ของกลางกระทำความผิดด้วยแล้ว³²

(4) ในการบรรยายฟ้องขอให้ริบเรือตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นี้ ต้องบรรยายให้ละเอียด ปรากฏในคำฟ้องว่า เรือมีระวางบรรทุกเท่าใด เพราะมาตรา 32 บัญญัติให้ริบเรือที่มีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน ถ้าโจทก์ไม่บรรยายฟ้องให้ได้

* เทียบเคียงได้กับหลักประมวลกฎหมายมาตรา 33 (1) ที่บัญญัติให้ริบทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

31 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1881/2515

32 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 562/2508

ได้ความชัดว่า เรือมีระวางบรรทุกเท่าใด ศาลจะไม่สั่งริบ³³ แต่ถ้าของเท็จจริงยุติแล้วว่า เรือของกลางมีระวางบรรทุกไม่เกิน 250 ตัน ใช้ในการขนถ่ายของกลางที่ยังไม่เสียค่าภาษี และยังเป็นของที่ต้องกาจำกัด ศาลจะสั่งริบเรือของกลางได้ โดยหาว่าต้องบรรยายฟ้องว่า เรือของกลางมีระวางบรรทุกเท่าใดไม่ เพราะไม่ใช่องค์ประกอบของความผิด³⁴

แต่ในกรณีที่เป็นข้อเท็จจริงที่รับรู้กันอยู่ทั่วไป เช่น เรือยนต์ทางยาว เป็นเรือที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปว่า เป็นเรือเล็ก ๆ ไม่ใหญ่โตชนิดหนึ่ง ใช้วิ่งรับส่งนมแม่น้ำลาคอง โดยข้อเท็จจริงไม่มีทางจะฟังว่าเป็นเรือที่มีระวางบรรทุกเกิน 250 ตันได้เลย ดังนั้นจะไม่บรรยายฟ้องว่า เรือมีระวางบรรทุกเท่าใดก็ได้³⁵

นอกจากนั้น การบรรยายฟ้องจะให้ริบของอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยความผิดที่ต้องริบตามมาตรานี้ ต้องระบุว่าของนั้นเป็นของเนื่องด้วยความผิดอย่างไร มิฉะนั้นจะริบของนั้นไม่ได้³⁶

(5) ทรัพย์สินหรือยานพาหนะที่จะทำการริบตามมาตรานี้ ศาลจะทำการริบไม่ได้ถ้าหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด เพราะตามหลักประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 บุคคลจะได้รับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

การรู้เห็นคือ รู้อยู่แล้วว่ามีผู้ใช้ทรัพย์สินของตนในการกระทำความผิด และเป็นใจคือยินยอมหรือละเว้นไม่ขัดขวางโดยสมัครใจ บ่อยครั้งที่ผู้อื่นใช้ทรัพย์สินของตนกระทำความผิด ไม่ใช่เพราะความจำใจที่ไม่สามารถขัดขวางได้ การรู้เห็นเป็นใจนี้ แม้จะไม่ถึงกับเป็นการร่วมกระทำความผิด หรือมีส่วนในการกระทำความผิดหรือให้ความสะดวกในฐานะผู้สนับสนุนก็ตาม ก็ถือได้ว่ารู้เห็นเป็นใจยินยอมให้มีการกระทำความผิดด้วยทรัพย์สินของตน

33 คำพิพากษาฎีกาที่ 275/2486, ที่ 511/2489

34 คำพิพากษาฎีกาที่ 2754/2524

35 คำพิพากษาฎีกาที่ 436/2509

36 คำพิพากษาฎีกาที่ 511/2489

ดังนั้น ในการริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 นี้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเจ้าของมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำความผิด ศาลจะไม่ทำการริบทรัพย์สินแต่อย่างใด³⁷

(6) กรณีพาหนะที่ถือว่าถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดนั้น อย่างใดจึงจะถือว่าถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดซึ่งศาลริบได้ หรือถูกนำไปในสภาพเป็นเพียงยานพาหนะตามปกติซึ่งศาลริบไม่ได้ โดยพิจารณาว่า ถ้าหากเป็นการใช้ก่อนหรือภายหลังที่กระทำความผิดได้เกิดสำเร็จแล้ว ก็เป็นกรณีที่มีได้ใช้ยานพาหนะในการกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าเป็นกรณีแม้จะไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง แต่ได้ใช้เพื่อที่จะเป็นเครื่องทุ่นแรงในการกระทำความผิดก็เป็นเหตุที่ควรริบ³⁸

(7) นอกจากนั้นมาตรา 32 ยังบัญญัติให้ริบของอื่นที่รวมอยู่ในพาหนะ หรือภาชนะเกี่ยวกับของที่ยังมิได้เสียภาษีหรือที่ต้องกักตุน หรือที่ต้องห้ามด้วย เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจใช้เป็นเครื่องปิดบัง อาพรางมิให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็นของที่ผิดกฎหมาย ที่อยู่ปะปนรวมกันมานั้นได้³⁹ แต่อย่างไรก็ตาม กรณีที่เป็นของอื่นนี้ถ้ามิใช่เป็นทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเอง แต่เป็นของบุคคลอื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแล้วก็ไม่น่าจะริบได้ตามมาตรา 32 ด้วยเหตุผลทางนองเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับยานพาหนะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

37 คำพิพากษาฎีกาที่ 924/2470, ที่ 274/2471, ที่ 193/2491

38 จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1, หน้า 987

39 สุรพล จัปใจ, "การริบรถเรือที่ใช้ชิงทรัพย์ปล้นทรัพย์, ดุลพาหะ,

3.3 การบังคับใช้กฎหมายศาลการมาตรา 32 ในการริบยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำ ความผิดมาตรา 27 ทวิ

ในการกระทำความผิด ฐานรับของหนีภาษีตามพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ นั้น จะมีการริบยานพาหนะในการย้ายถอน ซ่อนเร้น หรือซ่อนของที่ยังมิได้เสียภาษี ด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าว กฎหมายศาลการมิได้มีบทบัญญัติให้ลงโทษริบยานพาหนะ หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 27 ทวิ อย่างชัดเจน ดังนั้น ในการตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมายจึงต้องไปศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งมีบทบาท และความสำคัญที่เป็นแนวบรรทัดฐานแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายส่วนอื่น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่กรมศาลการ ที่จะต้องปฏิบัติกรให้เป็นไปตามกฎหมายศาลการ

ลักษณะการบังคับใช้กฎหมายของศาลฎีกา ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 70/2510 คำขอทำยฟ้อง โจทก์อ้างว่า จำเลยกระทำผิดตามพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 นั้น เมื่อมาตรา 4 บัญญัติให้เพิ่มความผิดตามมาตรา 27 ทวิ ก็เท่ากับโจทก์อ้างและขอให้ลงโทษตามความในมาตรา 4 คือ มาตรา 27 ทวิ แล้ว การกระทำของจำเลยผิดพระราชบัญญัติศาลการมาตรา 27 ทวิ โทษเบากว่ามาตรา 27 และมาตรา 27 ทวิ เพิ่งบัญญัติขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2499 กับความผิดมาตรา 27 ทวิ นี้ ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 27 ส่วนพระราชบัญญัติศาลการมาตรา 32 ก็ให้ริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นความผิดพระราชบัญญัติศาลการซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น ดังนั้นจะริบรถยนต์ของกลางตามพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มาตรา 32 ไม่ได้ แต่ริบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 ได้ แม้โจทก์ไม่ได้อ้างมาตรา 33 แต่ก็ขอให้ริบรถยนต์ของกลางมาแล้ว ศาลจึงริบตามบทกฎหมายที่ถูกต้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1260/2512 (ประชุมใหญ่) ศาลลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 (คือมาตรา 27 ทวิ) ฐานพาเอาของที่รู้อยู่แล้วว่า เป็นของนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษีด้วยการพาจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้น เป็นความผิดขึ้นใหม่อีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นคนละอย่างกับความผิดฐานนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษี ตามพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ซึ่งมีบัญญัติให้ลงโทษไว้แต่เดิม และมีมาตรา 32 เป็นบทบัญญัติให้ริบของกลางที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษี จึงมิใช่บทรัพย์สินในความผิดตามมาตรา 27 ทวิ เพราะเป็นความผิดคนละอย่าง การริบทรัพย์สินตาม

มาตรา 27 ทวิ มิได้มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศาลการ จึงอยู่ในบังคับแห่งหลักว่าด้วย การริบ ทรัพย์สินทั่วไป ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 เมื่อการริบทรัพย์สินในกรณีแห่งความ ผิดของจำเลยเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 แล้ว การขอคืนทรัพย์สินของกลาง ในคดีนี้ ผู้ร้องก็ย่อมร้องขอคืนได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันคดีถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 36 ด้วย

จากลักษณะการบังคับใช้กฎหมายของศาลฎีกาดังกล่าว ศาลฎีกาได้ยึดแนววินิจฉัย เช่นเดียวกับการตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมายมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศาลการ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ในการริบของกลาง เนื่องจากการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ โดยศาลฎีกา ได้ยึดหลักการตีความโดยเคร่งครัด เมื่อกฎหมายมาตรา 32 มิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ให้ริบยาน พาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิแล้ว ศาลจึงไปใช้หลักทั่วไปตามมาตรา 17 และ มาตรา 33 ภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 และมาตรา 33 มาบังคับใช้แทน

3.4 วิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายมาตรา 32 ของศาลฎีกา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กฎหมายศุลกากร เป็นกฎหมายเทคนิคที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างกับกฎหมายอาญา ในด้านลักษณะและโครงสร้างของกฎหมายลักษณะความผิดทางกฎหมาย เจตนา- รมย์ของกฎหมาย และเจตนาในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน อันทำให้การตีความและการตีความของกฎหมายทั้งสองแตกต่างกันไปด้วย ฉะนั้นในการตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมายมาตรา 32 ในการริบยานพาหนะของศาลฎีกาดังกล่าว จึงมีข้อสังเกตเพื่อพิจารณา ดังนี้

(1) เมื่อพิจารณาด้วยตามลายลักษณ์อักษร กฎหมายกำหนดว่า "ใช้ในการย้าย ถอน ขอนเร้น หรือขนของที่ยังมิได้เสียภาษี หรือต้องกักต้งห้าม" ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นของเนื่องจากการกระทำผิดตามมาตรา 27 หรือมาตรา 27 ทวิ ต่างก็เป็นของที่ยังมิได้เสียภาษีทั้งสองความผิด ดังนั้น ถ้าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา 27 ทวิ จึงย่อมจะนำ มาตรา 32 มาบังคับใช้ได้ เพราะการขนของลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา 27 และการขนของที่ หนีภาษีแล้วภายในประเทศตามมาตรา 27 ทวิ ต่างก็เป็นของที่ยังมิได้เสียภาษี ของต้องกักต้งห้ามของต้องห้ามเช่นกัน

(2) พิจารณาจากลักษณะของ ของในการกระทำผิดตามมาตรา 27 กับ มาตรา 27 ทวิ ต่างเป็นของสิ่งเดียวกัน

(3) พิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในการกระทำผิดตามมาตรา 27 กับ มาตรา 27 ทวิ ต่างเป็นมาตรการ หรือบทลงโทษเพื่อป้องกัน ปรามปราม การลักลอบหลีกเลี่ยง ศุลกากรเช่นเดียวกัน

(4) พิจารณาถึงเหตุผลของศาลฎีกา

เนื่องจากศาลฎีกาแยกความผิดฐานลักลอบหรือหลีกเลี่ยงโดยตรง กับความผิด ฐานรับหรือขนของที่ยังมิได้เสียภาษี ของต้องกักต้งห้ามออกจากกัน และแยกพิจารณาบท ลงโทษต่างหากจากกัน ซึ่งประเด็นนี้ ผู้เขียนมีข้อสังเกตด้วยความเคารพต่อศาลฎีกาว่า เมื่อ พิจารณาลักษณะความผิด 2 ฐานนี้มีความเกี่ยวโยงกัน ซึ่งเทียบเคียงได้กับความผิดฐานรับของโจร ที่ว่าถ้าหากไม่มีการกระทำผิดฐานลักทรัพย์เกิดขึ้น ความผิดฐานรับของโจรก็จะไม่เกิดเช่นกัน และ เจตนาของความผิดฐานรับของโจรก็เช่นเดียวกันกับความผิดฐานรับของหนีภาษีตามมาตรา 27 ทวิ

ที่ต้องการลงโทษผู้กระทำความผิดมิให้พ้นจากขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมาย หรือองค์ประกอบความผิดของกฎหมาย มิฉะนั้นจะมีการหลุดพ้น ไม่มีความผิดเนื่องจากการเอนต่อทรัพย์สินให้กันและกัน

(5) แต่อย่างไรก็ตาม การริบยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นบทลงโทษที่ริตรอนกรรมสิทธิของบุคคลค่อนข้างจะรุนแรง ฉะนั้นในส่วนเจตนาในการกระทำความผิด จึงเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาความผิดมาตรา 27 ทวิ ก็เป็นการกระทำที่ต้องมีเจตนา โดยรู้ว่าเป็นของที่น่าเข้าในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษีอากร ดังนั้นในการพิจารณาริบยานพาหนะ จึงจะต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะทรัพย์สินของบุคคลที่ 3

ดังนั้นในการริบยานพาหนะหรือภาชนะที่ใช้ในการขนย้ายของหนีภาษีนี้ ควรที่จะริบได้ตามกฎหมายศุลกากรมาตรา 32 มิต้องอ้างกฎหมายอาญาแต่อย่างใด เพราะมาตรา 32 นี้บัญญัติไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า เป็นการขนของที่ยังไม่เสียภาษี ของต้องกักตุน หรือของต้องห้าม และเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย มาตรา 27 ทวิ และมาตรา 32 ที่เป็นมาตรการในการปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ฉะนั้นจึงสามารถตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ได้อย่างตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ตามกฎหมายศาลการันประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย กำหนดให้ เรือ อากาศยาน สัตว์ ยานพาหนะที่ใช้ในการลักลอบหนีศุลกากร เป็นสิ่งอันพึงต้องริบตามกฎหมาย แต่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรับยานพาหนะนี้ ในการบังคับใช้อาจจะกระทบกระเทือนบุคคลที่สาม ซึ่งต้องมีส่วนรู้เห็นมากน้อยอย่างไรจึงจะริบได้ โดยในประเด็นนี้ในต่างประเทศมี แนวการบังคับใช้กฎหมายดังนี้

3.5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การริบทรัพย์ตามกฎหมายศาลการัน เป็นกระบวนการทางแพ่ง (IN REM PROCEEDING) ต่อทรัพย์ที่อาจริบได้ การพิจารณาทรัพย์ถือเป็นกระบวนการที่ต่างหากจากการพิจารณาคดีอาญา โดยไม่ต้องพิจารณาความบริสุทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความสุจริตของบุคคลที่สามไม่เป็นข้อต่อสู้มิให้มีการริบทรัพย์ตนได้ จึงทำให้การริบทรัพย์ของบุคคลที่สาม โดยเฉพาะเกี่ยวกับยานพาหนะมีปัญหา เป็นคดีขึ้นสู่ศาลสูงสุดของประเทศอยู่เสมอ

ศาลสูงสุดได้วินิจฉัยคดี CALERO-TOLEDO V. PEARSON YACHT LEASING CO. ไว้เมื่อ ปี ค.ศ.1974 โดยศาลได้พิจารณาให้ริบเรือยอร์ชประเภทที่ใช้ท่องเที่ยว เนื่องจากตรวจพบกัญชาบนเรือลำนั้น โดยเจ้าของเรือมิได้เกี่ยวกับการกระทำผิดแต่อย่างใด และมีได้รู้ถึงการที่ทรัพย์สินได้ถูกใช้ในการกระทำผิดเลย และศาลสูงสุดได้ให้เหตุผลว่า การริบทรัพย์ดังกล่าวเป็นการถูกต้องตามกระบวนการของกฎหมายโดยชอบธรรมแล้ว เพราะการริบทรัพย์สินในคดีนี้เป็นไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่สำคัญของสาธารณะหรือของรัฐ และอ้างแนวบรรทัดฐานคาพิพากษาในอดีตว่า ความบริสุทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินไม่เป็นข้ออ้างในการริบทรัพย์ การริบเรือที่ใช้ในการขนส่งอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายยาเสพติด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา ในแง่นี้เป็นการป้องกันการกระทำผิดครั้งต่อไป และเป็นการลงโทษทางเศรษฐกิจเพื่อมิให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดด้วย⁴⁰

⁴⁰ เพ็ญแข พรหมจินดา, สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลกับอำนาจยึดและริบทรัพย์ตามกฎหมายศาลการัน, หน้า 78.

แนวการบังคับใช้กฎหมายของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ทำให้เห็นได้ว่า ศาลริบทรัพย์สินของบุคคลที่สามได้ ถ้าหากบุคคลที่สามไม่มีมาตรการป้องกันอย่างสมเหตุสมผลมาให้ผู้อื่นนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด ในลักษณะที่ขาดความระมัดระวังของเจ้าของกรรมสิทธิ์

3.5.2 ประเทศแคนาดา

ศาลของประเทศแคนาดาได้ตัดสินคดี M.N.R.V. EDDU'S DRIVE-UR-SEF. LTD (1955) QUE. Q.B. 557 (C.A) และคดี M.N.R.V MCLEAN (1956) QUE, Q.B. 863 (C.A) โดยให้เหตุผลเกี่ยวกับการยึดยานพาหนะไว้ว่า ผลประโยชน์ของเจ้าของจะไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการยึดยานพาหนะ แต่เจ้าของต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังรอบคอบดีแล้วว่าจะไม่ให้มีการนำยานพาหนะไปใช้ในการกระทำความผิดกฎหมาย ดังในกรณีผู้เช่ายานพาหนะเพื่อขับเอง และมีการรายงานทุก 2 เดือนพร้อมชำระค่าเช่า แต่ปรากฏว่าผู้เช่าใช้ในการกระทำความผิดเป็นผู้ที่ไม่มีชื่อในสัญญาเช่า ผู้ให้เช่าจึงไม่อาจทราบจุดประสงค์ของการใช้ยานพาหนะว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ถือได้ว่า "ได้ใช้ความรอบคอบดีแล้ว" จึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

นอกจากนั้นในคดี POULIN V. PEP M.N.R. (1952), 104 C.C 18 (QUE.S.C.) ศาลให้เหตุผลว่า เมื่อรถยนต์ที่ถูกยึดในเวลากระทำความผิดนั้นขับโดยบุคคลอื่นนอกจากเจ้าของ เจ้าของรถยนต์ย่อมได้รับประโยชน์จากกฎหมายที่จะไม่ถูกยึดรถยนต์คันนั้น แต่ถ้าเจ้าของรถยนต์ขับรถไปเอง แม้จะไม่รู้ว่าสิ่งของที่บรรทุกอยู่ในรถเป็นสินค้าหนีภาษี เจ้าของรถยนต์คันนั้นย่อมไม่ได้รับการยกเว้นโทษตามกฎหมาย

จากแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายแคนาดา พิจารณาถึงการใช้ความระมัดระวังของเจ้าของเป็นสำคัญ ว่าควรจะมีฐานการกระทำความผิดมากน้อยอย่างไร

ฉะนั้นในส่วนของการริบยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมาย ศาลจะพิจารณาว่า เจ้าของยานพาหนะได้ใช้ความระมัดระวังพอสมควรในการที่จะทราบว่ายานพาหนะของตนได้นำไปใช้ในการกระทำความผิดหรือไม่ ถ้าหากเจ้าของไม่ใช้ความระมัดระวัง ยานพาหนะนั้นอาจถูกริบได้ แม้เจ้าของจะไม่มีส่วนรู้เห็นในการ

กระทำความผิดก็ตาม แนวการวินิจฉัยเช่นนี้ ควรที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาใช้กฎหมายไทย ในการรียานพาหนะที่ใช้ หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดในคดีศุลกากร เพราะแนวการบังคับใช้บทบัญญัติในเรื่องริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติศุลกากรของศาลไทย คำนึงแต่เฉพาะสัญญาเช่าเป็นสำคัญ โดยเห็นว่าเมื่อมีการเช่ายานพาหนะแล้ว เจ้าของก็คงจะไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด แต่ไม่ได้พิจารณาเหตุผลอื่น ๆ ประกอบ ทำให้การป้องปรามไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะถึงแม้จะสามารถลงโทษผู้กระทำผิดซึ่งเป็นตัวการในคดีศุลกากรได้ก็ตาม แต่เครื่องมือที่สนับสนุน โดยเฉพาะยานพาหนะ หากจะพิจารณาแต่เฉพาะว่ามีสัญญาเช่า โดยไม่ได้พิจารณาไปถึงว่าผู้ให้เช่าได้ใช้ความระมัดระวังพอสมควรหรือไม่ด้วย ก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ถ้าได้มีการพิจารณาถึงความละเอียดของเจ้าของยานพาหนะที่จะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อให้เกิดผลในการป้องปราม การสนับสนุนการกระทำความผิดในคดีศุลกากรแล้ว ก็เชื่อว่าคงจะมีผลให้การใช้บังคับบทบัญญัติในกฎหมายศุลกากรในเรื่องริบทรัพย์ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ